

GLOBALIUM · PETIT MANUAL

Globalium

Jordi Berenguer Rodrigo

Primera edició: Desembre 2024 · Edició actual: Setembre 2026

Opengea SCCL · Llicència Creative Commons BY-NC-ND 4.0

A ma mare, pel seu amor savi i per les nostres sobretaules filosòfiques.

Aquest manual ha nascut de molts mestres i d'anys de recerca: de l'estudi pacient i motivat, i de les persones extraordinàries que he trobat al meu camí. La Fundació Vidabona n'ha estat bressol; a ella, i a totes elles, els dec aquestes pàgines.

ÍNDIX

1. Presentació	4
2. Què és el Globàlium?	5
3. Gènesi del model	6
4. El nou paradigma global	7
5. Característiques	8
6. Dialèctica globalística	9
7. Models	11
8. Dimensions	15
Principis i fusos	20
9. Categories	21
Les 4 categories intermitges centrals	21
Les 4 categories intermitges laterals	22
Les 12 disciplines	23
Definicions abreujades	26
Categories Plasmàtiques	27
Categories Mundanes	28
10. Revolucions	29
11. Guia d'aprenentatge	33
Nivells d'aprenentatge	33
Les habilitats del globalista	33
Com interioritzo el model?	34
Gimnàstica mental	35
12. La Globalística	36
13. Del Globàlium al Meta-Globàlium	37
14. Referències i enllaços	38

1. Presentació

La meua inquietud per les qüestions epistemològiques i ontològiques ve de lluny. Cap al 2002 vaig començar un estudi que vaig anomenar *Teoria epistemològica del seny català*: un intent d'entendre el procés cognitiu del binomi seny-rauxa i de treure'n una manera d'ordenar el coneixement. S'alimentava sobretot de Ramon Llull — la seva *Ars magna* era, set segles abans, un model global de la realitat construït des del llenguatge i pensat perquè gent de creences diferents s'entengués — i, després, de les matemàtiques, la física, la lingüística, la teoria de sistemes i la cibernètica. En va sortir l'impuls d'anar elaborant quatre llibres que potser algun dia veuran la llum: el model, el seu diccionari ontològic ordenat per arquetips, el mètode d'aplicació i els exemples.

Abans de conèixer l'obra de Xirinacs ja havia provat de dibuixar un model global de la realitat: una cosmovisió en forma de toroide, amb el caos al forat del centre i l'ordre a la capa externa, i quatre quadrants — percepció, apreciació, captinença i actuació — per descriure qualsevol procés viu. El Globàlium el vaig descobrir per casualitat, en una conferència sobre Ramon Llull i Salvador Dalí on el meu amic Agustí Rochet va esmentar que Xirinacs havia fet un model global de la realitat. La sorpresa va ser immensa: el que jo havia elaborat com un joc, algú del meu país ja ho havia dibuixat de forma molt més completa i rigorosa. El setembre del 2012 vaig llegir per primera vegada el pròleg del *Model Major*, on Xirinacs explica que als divuit anys havia començat a pensar un model que li servís «d'atles o guia cartogràfica universal per moure's pel món i la vida». M'hi vaig reconèixer de seguida, hi vaig entrar sense resistències i ben aviat me'l vaig fer meu: no vaig haver d'aprendre'l tant com de reconèixer-lo. La seva esfera i el meu toroide apuntaven al mateix lloc — el plasma al centre i el món a fora, les mateixes dualitats fent d'eixos —, la seva molt més madura i més ben fonamentada. I al mateix pròleg hi vaig trobar Santiago Pey, que havia somiat una enciclopèdia ordenada «partint de les idees» i no «per la simple alfabetització». Com pot ser que persones d'una mateixa terra, que no es coneixen, arribin a les mateixes idees? Hi ha d'haver alguna cosa que ens connecta més enllà del temps i l'espai.

Des d'aquella lectura, el Globàlium ha estat el meu nou mapa: l'he estudiat, l'he fet servir i, des del novembre del 2021, fem [tallers al Mas el Negre](#), on hem anat polint la pedagogia del model entre tots.

D'aquí ha nascut aquest manual, i també un compromís, perquè el Globàlium ha dormit massa temps al calaix: cal seguir-lo desenvolupant amb el rigor que mereix, cal construir-hi aplicacions que el facin útil i tangible, i cal donar-lo a conèixer arreu del món.

El que teniu ara a les mans pretén ser un destil·lat *àgil i clarificador*. Una porta d'entrada.

2. Què és el Globàlium?

El **Globàlium**, dit d'una manera planera, és un mapa del tot. El va idear Lluís Maria Xirinacs i Damians (1932–2007), conegut sobretot per la veu valenta en la defensa no-violenta de la pau i les llibertats. Però darrere d'aquell home públic n'hi havia un altre, més silenciós, traçant una arquitectura del pensament: el *Globàlium* n'és l'obra més ambiciosa — i, paradoxalment, la menys coneguda.

L'any 1997 el va presentar com a tesi doctoral a la Universitat de Barcelona. A través d'un treball minuciós d'investigació i síntesi multidisciplinària, va construir un model geomètric i lingüístic capaç d'endregar tot el coneixement humà — *on, deia, hi havia de cabre des de Déu fins a una espardenya*.

De la mateixa manera que el mapa no és el territori, el Globàlium tampoc és la realitat — però n'és una simplificació prou útil per poder-la comprendre i transitar. Tots vivim amb mapes mentals inconscients, modelats per la cultura, la història i les decisions que anem prenent. El Globàlium ens permet cartografiar aquests mapes invisibles, prendre'n consciència, i ordenar-los en un espai multidimensional.

El que hi endrecem, però, no són tant les coses com els **punts de vista**: el de qui coneix i el d'allò conegut. Per això una mateixa cosa pot ocupar dos llocs oposats del mapa — un país és alhora el poble que el viu i el territori que ocupa — i el Globàlium no els fa coincidir: els posa en diàleg.

El Globàlium és aplicable a qualsevol concepte o disciplina d'estudi. De forma resumida, ens serveix per:

- **Estructurar la nostra ment amb una visió holística de la realitat.** Ampliar, clarificar i integrar allò que és fonamental. Un mapa on endregar de manera comprensible tots els coneixements que anem adquirint al llarg de la vida.
- **Orientar-nos i donar sentit a l'existència**, actuant com una carta de navegació per la vida. Ens ajuda a trobar el camí cap a la plenitud, harmonitzant els aspectes materials, emocionals, mentals i espirituals, i identificant allò essencial en la nostra vida, per poder ser més lliures i responsables, i més valents i amorosos.
- **Despertar la curiositat i la passió pel coneixement**, permetent-nos explorar nous espais i relacions interdisciplinàries. A facilitar el pensament i acte creatiu. A poder equilibrar els nostres pensaments i decisions des de múltiples angles, descobrint com les paradoxes poden coexistir en harmonia.
- **Facilitar el diàleg i el consens.** La geometria esfèrica del model permet superar les limitacions del llenguatge¹ i del pensament lineal, conciliant punts de vista diversos en una estructura coherent i amb llenguatge unívoc. Això la converteix en una eina pacificadora i efectiva per afrontar i resoldre reptes personals i col·lectius, i millorar la convivència i fraternitat entre éssers.

3. Gènesi del model

L'ésser humà sempre ha buscat models per explicar la realitat de manera global. A Catalunya es pot identificar una clara tradició històrica de pensadors que hi han esmerçat esforços: Al segle XIII, Ramon Llull va elaborar l'obra sorprenent del tractat *Ars Magna generalis et ultima*, que descriu un model mecanitzat per entendre la realitat. Aquest model utilitzava rodes lògiques i definia categories fonamentals a partir del llenguatge. L'objectiu de Llull era facilitar la comprensió entre tots els éssers humans, independentment de si eren cristians, jueus o musulmans. D'altra banda, durant els segles XI al XIII, Girona es va convertir en el centre cabalístic més important d'Occident. La càbala també ha estat una eina significativa per interpretar la realitat, tant en la tradició jueva com cristiana.

Podem considerar Lluís M. Xirinacs com el Ramon Llull del segle XXI. Xirinacs va desenvolupar el seu propi model utilitzant les figures geomètriques de l'esfera i la hiperesfera en lloc de les rodes mecàniques de Llull. Aquest model, que va construir al llarg de la seva vida, era l'estructura des de la qual observava la realitat. Però entre Llull i Xirinacs, molts altres pensadors han fet aportacions significatives. Al segle XIV, Ramon Sibiuda va escriure *Theologia naturalis*, descrivint la realitat en quatre nivells: ser, sentir, pensar i viure. Fora de Catalunya, Leibniz va contribuir amb la teoria *Monadologia* sobre les mònades. Al segle XIX, Jaume Balmes va escriure *Criteri, filosofia fonamental*, connectant racionalisme, empirisme i religió, mentre Francesc Pujols desenvolupava el concepte de "General de la Ciència Catalana" amb *Pantologia*. Al segle XX, Ferrater i Mora va introduir el *Diccionari de Filosofia*, Eugeni d'Ors va escriure sobre la dialèctica del seny, i Raimon Panikkar va treballar en la intersecció entre Orient i Occident.

Xirinacs mateix es va situar en una línia més ampla: la dels que han pensat *en cercle*. A la tesi hi cita «la línia geometritzant dels mandales hinduistes, de Pitàgores, Plató, Plotí, Escot Eriúgena, Llull, Kircher, de la càbala jueva i, més tard, del Kant dels esquemes», i recorda que «la circularitat no viciosa, ans virtuosa, ha fet manta vegada acte de presència en la filosofia»: dels neoplatònics a Nicolau de Cusa, del «cercle de cercles» de Hegel a l'afirmació d'Eugeni d'Ors que «la ciència és escala i la filosofia, cercle». Acostumar-nos a pensar en corb i tancat, deia, «podria constituir la revolució contemporània de la filosofia, el seu gir einstenià».

El Globàlium és l'obra de tota una vida. Xirinacs va començar a pensar-lo als divuit anys, el 1950; el capítol sobre la contradicció domesticada és del 1953; el 1975 va publicar *Subjecte*, el seu primer llibre sobre la globalitat; als seixanta anys va fer la llicenciatura de filosofia «amb la vista posada en fer madurar aquest primer intent de Globalística», i als seixanta-cinc, el 1997, va presentar la tesi. Ho va deixar escrit al pròleg: «He tancat el llarg viatge de la meua vida amb la clau de volta de la teoria: la pedra rebutjada que ha acabat al cap del carener.» En Xirinacs va trobar així l'autèntica pedra filosofal alquimista: no la que converteix el plom en or, sinó la que ho lliga tot i transforma qui la troba.

Xirinacs, al segle XXI, amb el seu model global de la Realitat, el Globàlium, sintetitza tot el pòsit de coneixements anteriors. Així, gràcies a tots ells, avui tenim la sort de caminar a espatlles de gegants. El nostre repte és recollir i integrar harmònicament tot el llegat dels mestres anteriors i aprofitar les oportunitats que ens ofereix la realitat present per impulsar-nos creativament als nous reptes i desafiaments del present.

4. El nou paradigma global

Vivim un moment de confusió, guerra i fragmentació. La tecnologia ens accelera sense que sapiguem cap on, i les preguntes essencials — *qui volem ser, com hem de viure junts* — queden eclipsades pel soroll. Som a la cruïlla: la història ens ha portat fins aquí per triar com seguir.

Els indicadors són clars: el model actual està esgotat. No demana retocs de superfície, sinó un canvi d'estructura que respongui a la complexitat emergent i ens porti cap a un model viable i sostenible. Cal un paradigma nou — un que endreci la realitat i torni a posar al centre el benestar integral de les persones i dels pobles, així com de la natura i els ecosistemes que ens sostenen.

La fragmentació no és només política: és del coneixement mateix. Sabem cada vegada més de parcel·les cada vegada més petites, i les parcel·les no es parlen. Xirinacs ho veia fa trenta anys — les especialitats «avui sovint perillosament allunyades les unes de les altres i confrontades les unes devers les altres» — i hi responia amb «aquesta tan nova i tan vella forma d'especialització que és la que es dedica al cultiu de la globalitat». Un paradigma nou no vol dir saber-ho tot: vol dir tenir un mapa comú on cada saber trobi el seu lloc i vegi els altres.

El Globàlium és una eina per a aquest canvi. Proposa una mirada integradora: una vista a ull d'ocell on la persona, la societat i l'ecosistema formen un sol teixit. I recupera allò essencial — la plenitud, individual i col·lectiva.

Si la invenció de la roda va revolucionar el moviment, el Globàlium és la roda del pensament. Ens deslliura del pensament que oposa els extrems en lloc de conciliar-los — aquell que ha generat tants conflictes — i ens convida a pensar en corb: multidimensionalment, amb espai per a la complementarietat dels contraris.

Aquest és el canvi de fons. Els conflictes del nostre temps es pensen encara en línia recta — jo o tu, això o allò, amb un guanyador i un perdedor — i un espai corb els converteix en distàncies que es poden mesurar i recórrer: entre dos oposats sempre hi ha camí, i el camí passa per tots els graus intermedis. La revolució és passar de la *o* a la *i*: d'«o tu o jo» a «tu i jo». I això val també per a les màquines que ara aprenen a pensar: si les intel·ligències artificials han de formar part del nou paradigma, hauran de poder pensar des d'un mapa com aquest, i no només des de les paraules. És la feina que hem començat i que expliquem al final d'aquest manual.

El repte d'ara és fer el pas de la teoria a la pràctica — integrar l'estudi i l'aplicació dels models globals dins la cultura humana. D'aquesta manera disposarem d'eines transformadores, i d'un marc comú d'entesa.

Afortunadament, cada dia hi ha més persones i entitats sumant-se a aquesta transformació. El Globàlium és una promesa d'esperança: ofereix llenguatge per a l'entesa mútua i per a la cooperació.

5. Característiques

Podríem trobar moltes característiques que fan el Globàlium únic. Aquestes són les sis principals:

- **Geomètric.** La intuïció de fons és que l'espai mental és corb, com l'espai-temps físic. La innovació és el que hi fa: en comptes de triar entre les grans oposicions de la tradició — subjecte i objecte, teoria i pràctica, fenomen i noümen —, les pren totes alhora i les creua. Del creuament en surten les posicions, i cada posició acull els conceptes que li pertoquen: l'*Aufhebung* de Hegel, el *topos* d'Aristòtil, la praxi de Marx — i les tres parts de la *Crítica* de Kant, que cauen en tres llocs distints. Si la filosofia és fabricació de conceptes, com deia Deleuze, el Globàlium és el mapa on es retroben.
- **Lingüístic.** No és que cada paraula tingui el seu lloc: el que el Globàlium ofereix és un espai ontològic continu on qualsevol concepte es pot determinar i redefinir amb més precisió — pels eixos que el travessen, pel que té a prop i pel que se li oposa. Les 8 categories principals, que formen 4 dimensions, i les 80 del nivell més detallat no són compartiments sinó punts de referència acordats sobre aquest continu. D'aquí surt un llenguatge unívoc i compartit per a l'entesa interhumana.
- **Dialèctic.** El model és fet d'oposicions: cada categoria té el seu antiterme, i la tensió entre tots dos és part del que la defineix. Per això la contradicció no hi és un error a esmenar sinó una peça de l'estructura, i queda domesticada — deixa de ser el xoc entre un sí i un no i passa a ser una relació que es pot mesurar i recórrer, amb tots els graus pel mig. Per això el model pot sostenir alhora la continuïtat i la discontinuïtat, la unitat i la multiplicitat, la simplicitat i la complexitat.
- **Holístic.** Totes les parts són interconnectades en un tot, i el tot és a cada part: cap categoria no vol dir res tota sola, i moure'n una mou les altres. El model s'ho aplica a si mateix — qualsevol categoria es pot desplegar sencera, amb les seves dimensions i les seves caselles —, i per això sempre s'hi pot aprofundir. D'aquí la seva força pacificadora: no deixa que cap part s'erigeixi en el tot.
- **Dinàmic.** «El nostre model és essencialment corb, tancat i de radi constant, tot i que sempre es pot reformar i ampliar», escriu Xirinacs. El radi és constant perquè és la unitat de mesura: el fixa de manera que una volta sencera valgui exactament 1, i així la distància entre dos conceptes es pot llegir com una fracció de volta. El que batega no és la figura, sinó el que hi ha dins: entre la llavor i el món s'hi va i se'n torna. I el que creix no és la mida, sinó la profunditat. Si la realitat és dinàmica, el model també ho ha de ser: sempre provisional i revisable, pràcticament *codi obert*, perquè el puguem anar adaptant a les necessitats canviants.
- **Autàrquic.** No necessita res de fora per funcionar: amb els seus propis eixos pot generar una lectura sencera de qualsevol àmbit del coneixement — una cosmovisió — i, dels seus propis cercles, els mètodes per aplicar-la. És un metamodel: un *model de models*. Per això no substitueix els paradigmes existents, sinó que els complementa: cada un ocupa una regió del mapa, i el mapa ensenya el que cada un deixa a l'ombra.

No és, doncs, un simple model conceptual: és una nova manera d'entendre la realitat — i una invitació a repensar-la des d'una perspectiva més àmplia i flexible.

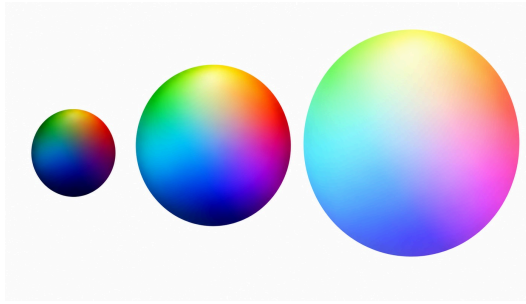
6. Dialèctica globalística

El llenguatge és l'eina principal del subjecte: amb ell articulem pensaments i prenem consciència de la realitat. La història humana es pot llegir, també, com una història dels llenguatges — de com s'han fet més precisos i més oberts. Estem acostumats a models de dialèctica 0, 1 i 2; el Globàlium n'obre dos més: la 3 i la 4 — i amb elles, noves possibilitats de joc del llenguatge. Abans de dibuixar el model, doncs, cal veure per què l'espai ha de ser corb: és el que es juga a cada graó d'aquesta escala.

- **Dialèctica 0** — *Adimensionalitat*. Un punt. Pensament dogmàtic: una veritat absoluta i indiscutible. Cap diàleg possible.
- **Dialèctica 1** — *Una dimensió*. Una línia. Pensament lineal: discussió, confrontació directa, xoc — el clàssic *jo o tu*.
- **Dialèctica 2** — *Dues dimensions*. Un pla, on caben figures i cercles. Pensament pla: superficial, limitat. Permet retroalimentació, però li manca perspectiva i profunditat. La majoria de models actuals són d'aquest tipus, lineals o plans — com un full d'Excel.
- **Dialèctica 3** — *Tres dimensions*. Un espai. Permet figures amb topologies diverses. El Globàlium tria l'esfera — la forma més simple en topologia, considerada perfecta en filosofia i geometria clàssica per la seva simetria inherent. Esdevé així una representació simbòlica de la globalitat: amable i sense arestes, com un ventre matern. Permet observar les coses des de diferents angles, prendre distància, reflexionar — i alhora veure totes les parts interconnectades. (És el *model menor*.)
- **Dialèctica 4** — *Quatre dimensions*. La hiperesfera. Pensament global. Hi cap la dimensió temporal — i també l'atemporal: ens permet entendre els canvis al llarg del temps, fer prediccions, i identificar els principis que sempre romanen constants. És el camp del pensament filosòfic, de la planificació estratègica, dels mètodes sistèmics. (És el *model major*.)

L'espai del model és continu. La tesi el defineix com un espai corb riemannià — no-euclidià —, on a cada punt es pot traçar una tangent i on la distància entre dos conceptes és l'arc de cercle màxim que els separa: entre dues categories hi ha sempre infinits punts intermedis, i cap categoria no té parets. El que fa el Globàlium és fixar punts sobre aquest continu — 8, després 26, després 80 —, i la sèrie no s'acaba: són resolucions, sempre ampliables — el model tancat i alhora obert de l'apartat anterior. Aquesta retícula no empobreix el continu; és el que fa el model objectiu: aquests punts discrets són els punts de referència que anomenem categories del model — compartits, i que tothom pot fer servir igual.

Les tres capes del model: la **plasmàtica** (la petita i fosca), la **neutral** i la **mundana** (la gran i clara). Com en un cercle de colors, entre un to i el següent no hi ha cap línia — el verd esdevé cian, i el cian blau, sense cap frontera. Els noms que hi posem — vermell, verd, blau — són punts de referència sobre un continu, com les categories. I les tres mides diuen l'altra cosa: el model batega — es contrau cap a la llavor i s'expandeix cap al món, involució i evolució —, i aquest moviment també és continu.

La contradicció domesticada. Xirinacs hi dedica un capítol sencer — el titula així — i el considera «potser la peculiaritat més important del model». El problema que vol resoldre és que *la negació és salvatge*: «sí això» vol dir això i res més, però «no això» pot voler dir qualsevol cosa. Un espai corb la doma.

- **El «no» no és una negació absoluta: és una distància.** El model no pregunta si una cosa és o no és, sinó *quant* de separades estan dues coses — i ho mesura: l'arc que les separa, amb els oposats a mitja volta. I entre dos oposats no hi ha drecera pel centre: cal fer tot el camí per la superfície, passant per cada grau intermedi.
- **No hi ha tanques: hi ha regles.** Cap combinació no queda prohibida. De la recta a la corba, i de la corba al cercle, els contraris deixen de xocar i es despleguen en tota una gamma: distinció, diferència, divergència, convergència, similitud, polaritat.
- **Les prohibicions tenen lloc — però un lloc concret.** Moltes lleis de la física i de les matemàtiques s'escriuen com a límits: la velocitat de la llum, per exemple. Al model també hi tenen lloc, a les categories del límit — l'Ètica, la Metafísica, la Idèica —, i només allà. L'error ha estat creure que *tot* funciona així.
- **La ciència hi va arribar pel seu compte.** Que el temps depèn de qui el mesura, que el resultat depèn de com s'observa, que dins de la unitat hi ha multiplicitat: són coses que en una lògica de sí o no són paradoxes, i que en un espai corb són simplement posicions. I no és cosa tancada al segle passat: hi ha perspectives ben vives que sostenen que la realitat d'un objecte quàntic no és una i única, sinó *múltiple i relativa al punt de vista des del qual s'observa* — fins al punt que dos observadors poden registrar fets diferents sense que cap dels dos s'equivoqui.

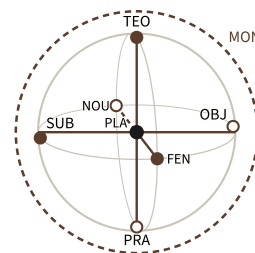
Això no destrueix l'objecte: el **desplaça**, i en tres direccions alhora. Cap al **subjecte**, perquè allò que la cosa és depèn de qui la mira i de com. Cap a la **metafísica**, perquè el que es mostra és el resultat del mesurament, i la realitat que el produeix no es mostra. I cap al **plasma**, perquè abans de mesurar no hi ha un fet madur sinó una llavor de possibles. Són tres dels eixos que passen per l'Objecte — la tensió, la parença i el radi. I Xirinacs ja ho havia situat així: posa el principi d'indeterminació de Heisenberg a la **Indeterminació (IDT)**, que és una categoria plasmàtica, i hi adjunta — justament — els principis de no identitat, de contradicció i de *terç inclòs*. El caos quàntic el posa a l'Atzar (ATZ) i l'ordre implicat de Bohm a l'Arkhé (ARK): totes tres, llavors.

7. Models

El Globàlium pot estudiar-se a tres nivells de profunditat creixent, segons el detall que ens calgui:

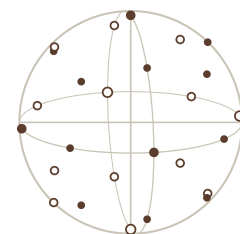
Model general bàsic (Fig. 1)

La visió més senzilla: 8 punts fonamentals que determinen 4 dimensions. Sis són els extrems dels tres eixos de l'esfera — Subjecte i Objecte, Teoria i Pràctica, Fenomen i Noümen — i els altres dos, Plasma al centre i Món a la vora, són els de la quarta, el radi. És el primer pas: reconèixer les quatre dualitats, veure què aporta i què limita cada pol, i aprendre a combinar-los, harmonitzar-los i equilibrar-los — sense excloure'n cap. Tota la resta del model es dedueix d'aquests vuit.

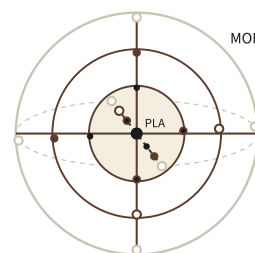
Model menor (Fig. 2)

Un nivell intermedi: la capa neutral sencera, 26 categories. Als 6 pols s'hi afegeixen els punts entremitjos de l'esfera — 12 entre dos pols i 8 entre tres —, i cada un es defineix per la combinació dels pols que té a la vora: l'Anàlisi entre Teoria i Fenomen, la Lògica entre Teoria, Objecte i Fenomen. Tal com el va presentar Xirinacs no inclou la 4a dimensió (Plasma-Món), que sí apareix al model general bàsic. Recomanem estudiar-lo abans del major: és on emergeixen les grans disciplines del saber i on es recorren les tres voltes.

Model major (Fig. 3)

El model complet: 80 categories en 3 capes — 26 plasmàtiques (interior), 26 neutrals (eixos i diagonals) i 26 mundanes (superfície), més Plasma i Món com a centre i extrem. Cada categoria neutral té la seva llavor a dins i el seu acompliment a fora, i les tres formen un mateix raig: la Turbulència madura en Experiència, i l'Experiència en Polidesa; la Indeterminació, en Lògica i Determinació. La capa de dins diu què és encara possible; la de fora, què s'ha realitzat. És el nivell on es navega entre plasma i món — el joc del seny i la rauxa — i on la dialèctica globalista es refina de debò.

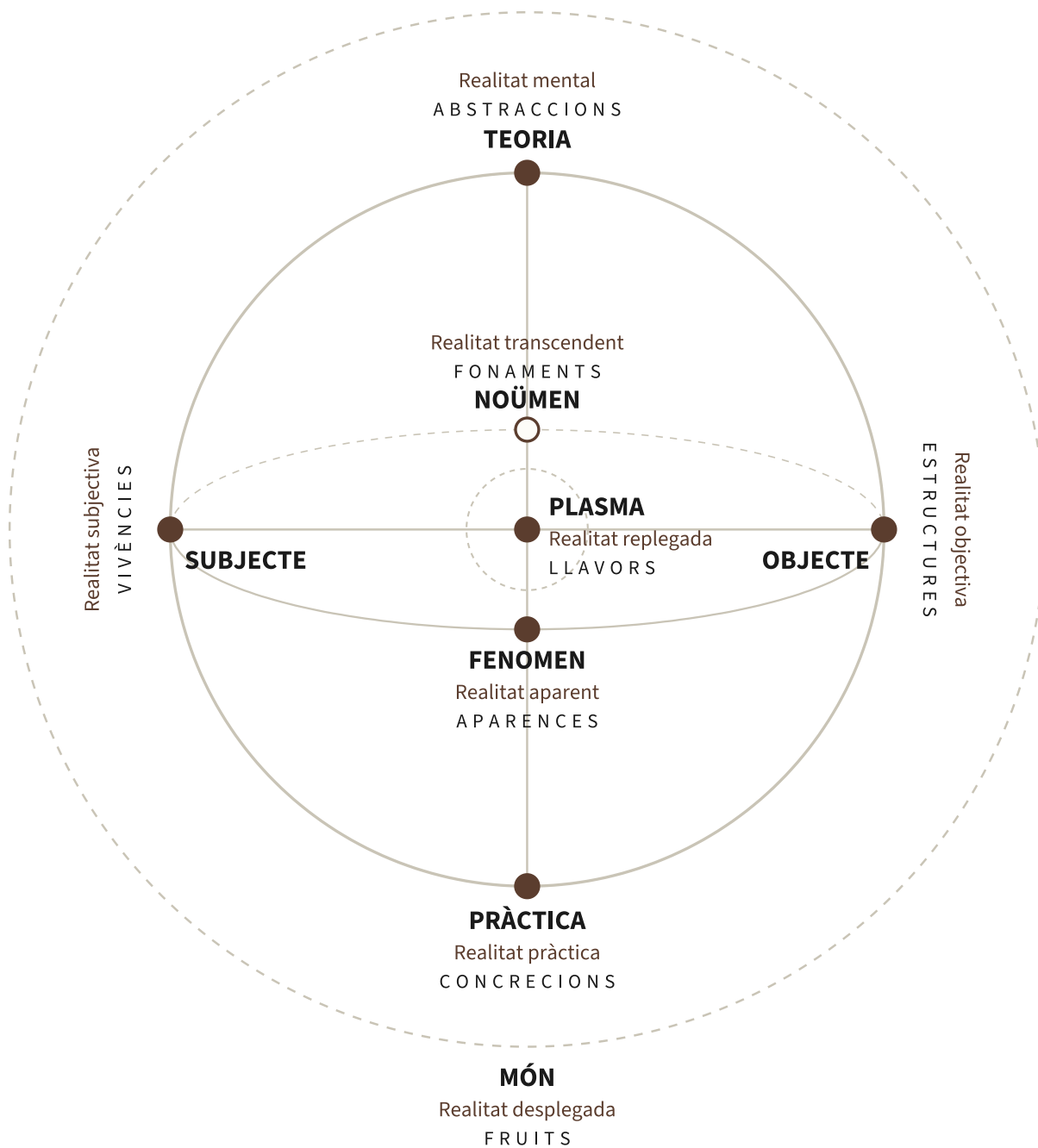

Fig. 1. Model general bàsic

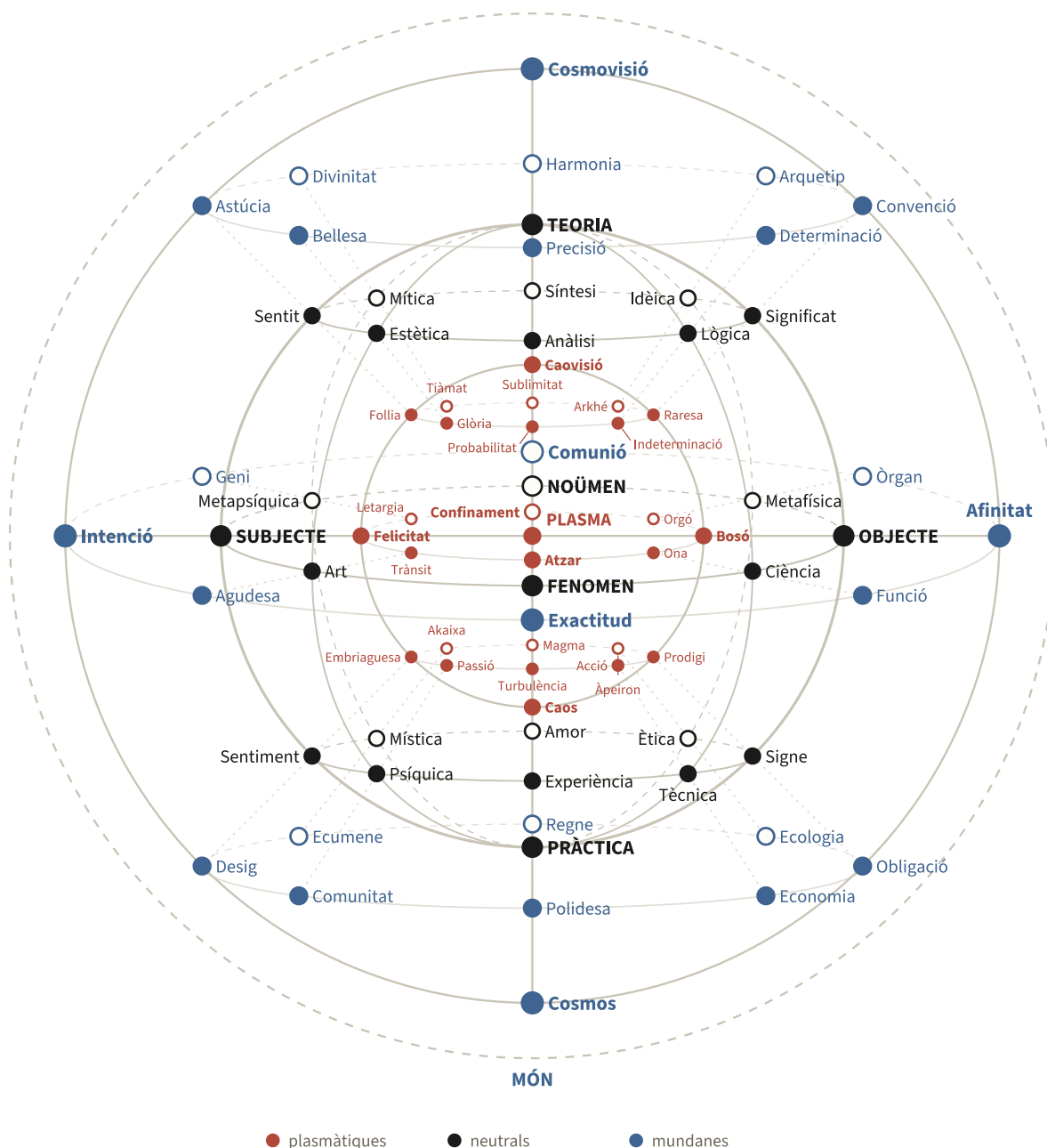
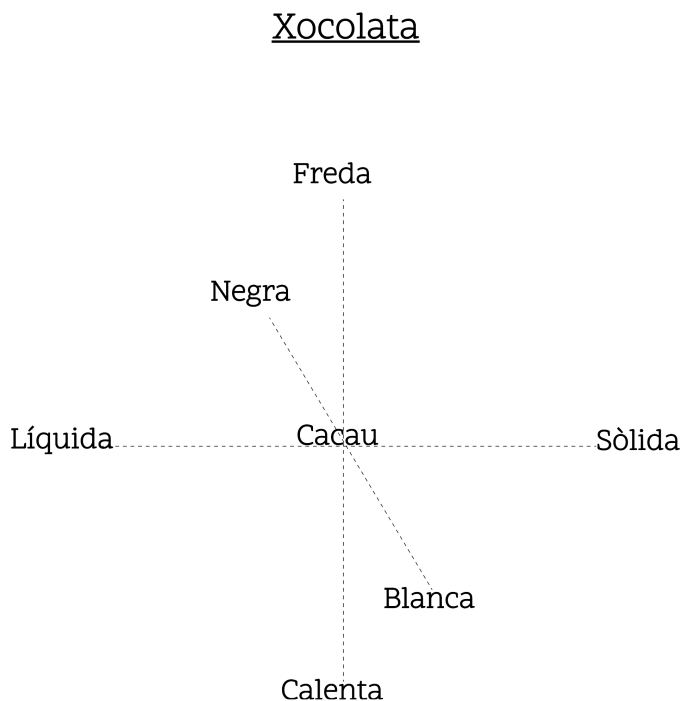

Fig. 3. Model major³

El model major és la unió de tres capes: les plasmàtiques (a dins), la neutral (al mig) i les mundanes (a fora). Però el dibuix és una projecció: la figura de debò té quatre dimensions, i les tres capes són la quarta — el radi — vista des de dins, amb el Plasma al centre i el Món a la vora com a pols. Dues coses ajuden a mentalitzar-la. La primera: travessar l'esfera pel centre aquí es veu com una línia recta, però a la figura real és una corba — un arc que passa pel pol del Plasma i que fa exactament mitja volta, igual que el camí per la superfície; per això entre dos oposats no hi ha drecera. La segona: la figura no té exterior. Sortir enfora més enllà del Món per un costat és tornar a entrar per l'altre: del Cosmos, passant pel Món, s'arriba a la Cosmovisió. La circularitat és completa en totes direccions, i és el que fa que el model es tanqui sobre si mateix.

8. Dimensions

Una dimensió, en el Globàlium, és un eix que connecta dos extrems oposats — i tot el que hi ha entremig. Un exemple senzill: la xocolata.

Xirinacs va fer el mateix amb la realitat sencera. Va concloure que ens calen **quatre dimensions** per representar-ho tot. Aquestes dimensions són **dualitats** — el batec mateix de la realitat: un ball on els extrems es complementen i es necessiten. El Globàlium ens permet visualitzar-les, perquè puguem aprendre a equilibrar-les.

En el Globàlium, el **defecte** sorgeix quan una part s'infla o es marceix respecte a les altres — quan es perd l'equilibri harmònic. Per això mateix, qualsevol categoria pot fer bé o mal: depèn del seu desenvolupament en relació amb la resta. El que ens cura, en excés, pot perjudicar-nos. La **virtut**, doncs, rau en l'equilibri harmònic entre les parts.

Vegem ara, una a una, les quatre dimensions amb els seus dos extrems.

Dimensió *voltant*: Plasma (PLA) ↔ Món (MON)

la llavor latent encara pot ser (PLA) ↔ el fruit madur i manifest que ja és (MON)

PLASMA (PLA)

La llavor latent que encara pot ser.

El Plasma no és cap estat en particular: és qualsevol cosa *abans* d'haver pagat res per ser el que és. Tot hi és en potència i res no s'hi ha gastat encara — per això s'hi pot tornar sempre, a regenerar-se. És el que les 26 categories plasmàtiques tenen en comú: cada una és la llavor, encara sense forma, d'allò que la seva mundana té realitzat. El seu temps és el de la llavor: encara no hi ha abans ni després.

Origen i fi (Alfa/Omega). Llavor radical i fecunda de la realitat. Realitat mínima elemental. Fonament germinal o destí terminal de la realitat. Partícules fonamentals. Genuïnitat. Originalitat. Causa. Recolliment. Nucli. Involució. Caos. Rauxa. Neguentropia. Escalfament. Contracció. Replegament. Font regeneradora i creativa de la realitat.

ANTITERME Món MON — el fruit madur i manifest que ja és

PERILLS Involució, caos, confusió, disbauxa, inestabilitat, impredictibilitat

Món MON

El fruit madur i manifest que ja és.

El Món tampoc no és cap acompliment en particular: és qualsevol cosa *després* d'haver pagat per ser el que és. Allò que podia ser, és — i ser-ho li ha costat no ser la resta. És el que les 26 categories mundanes tenen en comú: cada una és el fruit madur d'allò que la seva plasmàtica tenia en llavor. No és el final de la història sinó la seva actualitat: l'altura dels temps, on el que era possible ja s'ha realitzat.

Maduració de la realitat. Plenitud dels temps. Desplegament. Evolució. Ordre. Seny. Realitat emergent. Efecte. Expansió de l'univers. Exterior. Entropia. Complexitat. Refredament. Expansió. Progrés. Abundància. Donar fruits. Mundà.

ANTITERME Plasma PLA — la llavor latent encara pot ser

PERILLS Normalisme, avorriment, estancament, càstig, judici últim.

Com equilibrar la dualitat Plasma - Món? Evolucionar cap a un món més equilibrat i aprendre a tornar a la llavor radical per regenerar-nos creativament quan estem estancats (des del seny, saber quan cal llançar-nos a la rauxa o quan cal aturar-nos).

Dimensió *parença*: Fenomen (FEN) ↔ Noïmen (NOU)

Allò divers que veiem passar davant nostre i ho mostra tot (FEN) ↔ Allò únic que no es veu i ho aguanta tot (NOU)

Fenomen FEN

Allò divers que veiem passar davant nostre i ho mostra tot.

El fenomen és el real pel costat que es deixa veure i dir sense residu: els fets, el present, la multiplicitat que es pot comptar. No és una aparença buida sinó l'expressió necessària del fons — el noïmen fet esdeveniment. Hi ha fenomen tant en el que li passa a algú com en el que passa entre coses, i tant en el que es topa com en el que es mesura: el que el fa fenomen és l'aparèixer, no d'on ve.

Realitat aparent. Extrínseca. Aparent. Superficial. Efímera. Temporal. Tangible. Manifestació. Visible. Coneguda. Forma. Fets que captem pels sentits. Esdeveniment. Evidència. Expressions de Realitat. Parts. Reduccionisme. Fragmentació. Multiplicitat. Conflicte. Diversitat. Distinció. Divisió. Dispersió. Espai, temps, Història. Mercat. Canvi. Seqüencialitat. Existència. Presència. Comunicació. Ara i aquí. (L'on i el quan).

RAIG Atzar ATZ → **Fenomen** → Exactitud EXC

el que passa sense saber per què → el que passa just com es preveia

ANTITERME Noïmen NOU — allò únic que no es veu i ho aguanta tot

PERILLS Competitivitat. Guerra, Dispersió, Fragmentació.

Noïmen NOU

Allò únic que no es veu i ho aguanta tot.

El noïmen és el mateix real pel costat que resisteix a dir-se: l'U que no arriba mai a ser un fet entre fets, el fonament que aguanta les coses sense ser cap d'elles. No és el més enllà: és el més aquí. El seu temps no és una durada sense fi sinó l'eternitat com a tot-alhora, la realitat sencera sostinguda de cop. Es pressent abans de tot concepte, i només una llarga articulació el deixa entreveure.

Realitat en si mateixa independent de les percepcions. Realitat transcendent. Intrínseca. Oculta. Profunda. Eterna. Atemporal. Intangible. Invisible. Incognoscible. Inefable. Misteri. El més enllà que en realitat és el més aquí. El tot amb el tot. Unicitat. Essencial. Absolut. Inquantificable. Inqualificable. Immutable. Esperit universal. Plenitud. Absència. Font universal. Principi i mare de totes les coses. Pau profunda. Buit perpetu. Veritable utilitat de la buidor. Fons. (El per què).

RAIG Confinament CFN → **Noïmen** → Comunió CMN

el misteri tancat en si mateix → el misteri obert i compartit

ANTITERME Fenomen FEN — allò divers que veiem passar davant nostre i ho mostra tot

PERILLS Dogmatisme, absolutisme, aïllament, poder

Com equilibrar la dualitat Fenomen-Noïmen? Dotant tot allò que fem d'esperit, amb consciència i amb amor, és a dir, des de l'amor-savi. Fer des dels fonaments, i no de manera superficial. Trobar expressió a les infinites formes de l'esperit. Així aprenem a connectar-nos amb la realitat profunda.

Dimensió tensió: Subjecte (SUB) ↔ Objecte (OBJ)

el que es viu des de dins i no es veu des de fora (SUB) ↔ el que hi ha allà fora i tothom pot compartir (OBJ)

Subjecte SUB

El que es viu des de dins i no es veu des de fora.

El subjecte és la vivència pròpia: el que es concentra en un centre des del qual s'exerceix i no es pot delegar. Pot ser una persona o un poble — el que compta no és quants són, sinó que es viu des de dins. És qui decideix i en respon: el lloc de la llibertat i de l'agent. La mateixa vivència en llavor, sense direcció, és felicitat; duta al seu terme i adreçada a un fi, intenció.

Subjecte individual o col·lectiu. Vivència subjectiva pura. Jo pur, despullat de signes d'identitat. Observador lliure atent des del seu propi centre. Llibertat (per dubtar de tot i decidir).

Independència. Intenció feliç. Vivència. Vida. Enigma insoluble. Jo canviant i contradictori.

Negació del propi jo. Fet de decidir lliurement i fer front a les conseqüències. Amb capacitat de subjectar-se. Persona. Agent. Jo. Nosaltres. Vosaltres. Ells. (El qui).

RAIG Felicitat FEL → **Subjecte** → Intenció INT
el que sento per dins, sense direcció → el que vull, adreçat a un fi

ANTITERME Objecte OBJ — el que hi ha allà fora i tothom pot compartir

PERILLS Ego. Supèrbia. Orgull. Autoodi. Suïcidi. Depressió.

Objecte OBJ

El que hi ha allà fora i tothom pot compartir.

L'objecte és l'estructura: el que s'estén com a trama entre coses i qualsevol pot recórrer — el cos, la cosa, l'espai, la xarxa de lligams. Per això és el que es pot compartir: idèntic a si mateix i constant al llarg del temps. Constant no vol dir etern: l'objecte dura, el noümen és fora del temps. Tota substància és objecte, de la partícula solta (el bosó) al lligam estable (l'afinitat).

Realitat estructural, constant, idèntica a si mateixa i coherent. Realitat observada. Les coses del món i els nostres lligams amb elles i entre elles. Construccions. Poden ser objectes físics, intangibles o idees. Cos. Cosa. Extensió. Aparellament. Xarxa. Trama. Estructura. Espai físic. (El per a què).

RAIG Bosó BOS → **Objecte** → Afinitat AFI
les peces soltes que encara es confonen → les peces lligades en unions estables

ANTITERME Subjecte SUB — el que es viu des de dins i no es veu des de fora

PERILLS Privació de llibertat. Dogmatisme. Monotonia.

Com equilibrar la dualitat Subjecte-Objecte? Qüestionar-ho tot per poder decidir en llibertat les nostres responsabilitats. Combinant l'autoconeixement amb els coneixements del món que ens envolta. El subjecte s'ha de deslligar/desaferrar dels objectes que limiten la seva llibertat per autorealitzar-se. Des de la llibertat, el subjecte s'ha de responsabilitzar. Les estructures objectives són també imprescindibles per a la nostra harmonització amb la realitat que ens envolta.

Dimensió *cernent*: Pràctica (PRA) ↔ Teoria (TEO)

el real tal com ens concerneix, sencer i de primera mà (PRA) ↔ el real tal com el discernim, recollit en forma pensada (TEO)

Teoria TEO

El real tal com el discernim, recollit en forma pensada.

La teoria és el discerniment: el real recollit en una forma que es pensa, es diu i es transmet — la visió global, el concepte, l'enteniment. Homogeneïtza: fa conjunts on hi havia casos. No és «el que és mental» contra «el que és físic»: hi ha teoria tant del que es veu com del que no apareix mai. El que la fa teoria és que destria.

Discerniment. Abstracció. Realitat mentalitzada. Globalitat. Generalitat. Font del coneixement especulatiu. Enteniment i visió de la Realitat pràctica. Virtualització. Ment. Pensament. Conjunts homogenis. Autoritat. Govern. Cultura. Civilització. Vida adulta. (El què).

RAIG Caovisió CAV → **Teoria** → Cosmovisió COV

intuir l'enigma sense veure'n la forma → veure el conjunt amb una visió clara

ANTITERME Pràctica PRA — el real tal com ens concerneix, sencer i de primera mà

PERILLS Inacció, autoritarisme, “no tocar de peus a terra”, “viure en els núvols”

Pràctica PRA

El real tal com ens concerneix, sencer i de primera mà.

La pràctica és el concerniment: el real tal com es dona, sencer i de primera mà, abans que cap forma el reculli — força, matèria, intuïció, ús. No és «el cos» contra «la ment»: hi ha pràctica en el que algú fa amb les mans i en l'ús establert que ningú no ha inventat, sobre el que es veu i sobre el que es retira, com als ritus. El que la fa pràctica és que ens concerneix abans d'entendre-la.

Concerniment. Realitat concreta, sencera i dinàmica. Força. Espontaneïtat. Resistència. Autenticitat. Anarquia. Conjunts heterogenis. Ingenuïtat. Senzillesa. Salvatgia. Pragmàtica pura. Radicalitat. Experiència de l'amor. Poble. Infància/vellesa. Demòtica. (El com).

RAIG Caos CAS → **Pràctica** → Cosmos COS

del món barrejat i fecund → el món ordenat i bell

ANTITERME Teoria TEO — el real tal com el discernim, recollit en forma pensada

PERILLS Possessió, destrucció, complicació, repetir els mateixos errors

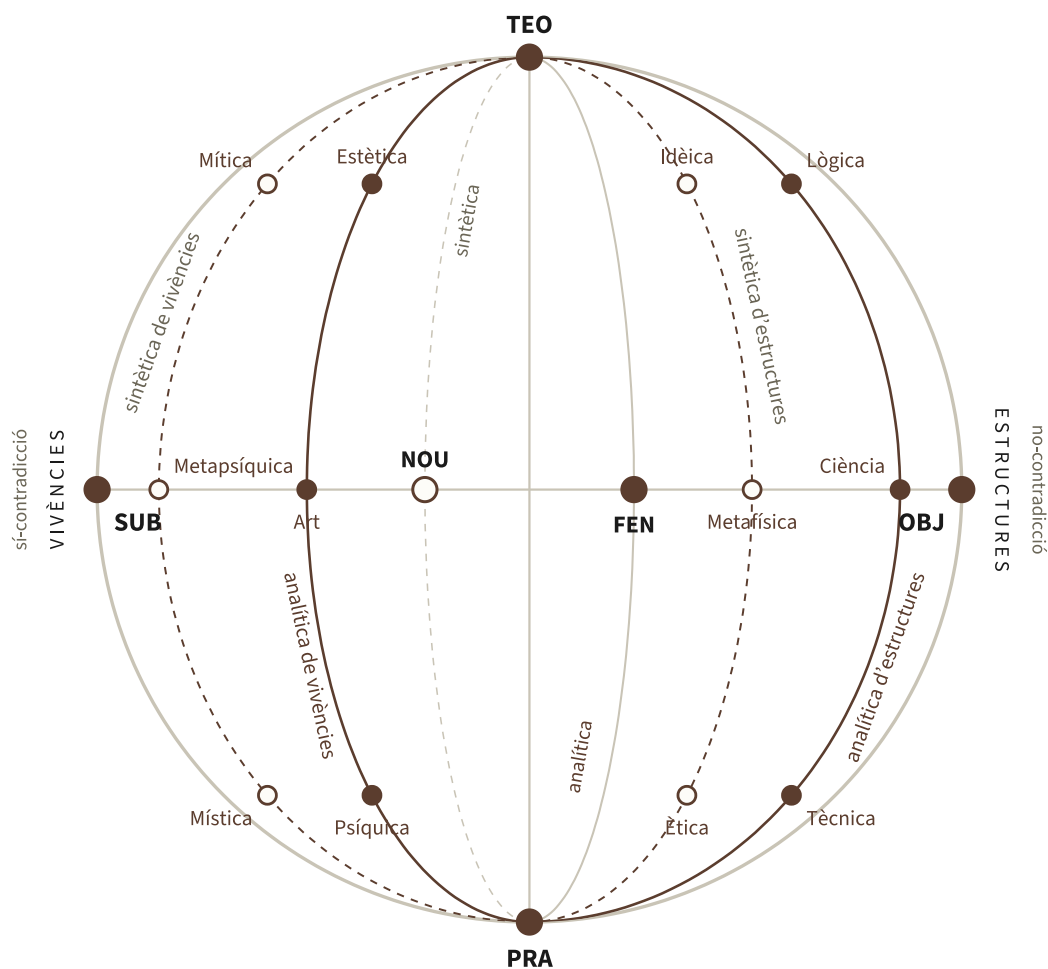
Com equilibrar la dualitat Teoria-Pràctica? Reduint l'abisme entre allò que sabem i fem, connectant ment i cos. Procedint des de l'amor, habilitant el pensament crític i aprenent de l'experiència.

Principis i fusos

Del model, Xirinacs va inferir-ne quatre principis fonamentals — quatre afirmacions sobre com es relacionen les parts amb el tot:

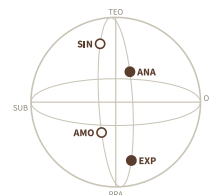
1. **Identitat:** cada part és ella mateixa i no una altra. Fus *analítica d'estructures* (Objectiu-Fenomènic). Corollari: totes les coses i persones són úniques i necessàries.
2. **Alteritat:** cada part afecta les altres. Fus *analítica de vivències* (Subjectiu-Fenomènic). Corollari: tot afecta tot — estem tots connectats; on hi ha acció, hi ha reacció.
3. **Holicitat:** el tot és en cada part. Fus *synthètica de vivències* (Subjectiu-Noümènic). Corollari: cada part conté potencialment el tot — n'és un microcosmos.
4. **Universalitat:** el tot és la suma de les parts més les seves relacions. Fus *synthètica d'estructures* (Objectiu-Noümènic). Corollari: les possibilitats de la realitat són infinites — i aporten un valor afegit al conjunt.

Identitat i *Universalitat* són principis de **no-contradició** (la realitat tendeix a mantenir-se constant). *Alteritat* i *Holicitat* són principis de **sí-contradició** (la realitat és viva i canviant).

9. Categories

Les categories que descrivim a continuació viuen *entre* les 8 fonamentals — als espais intermitjos i a la superfície — i conformen el model menor i el major.

Les 4 categories intermitges centrals

COMPLEMENTÀRIES DE TEORIA

Anàlisi ANA

El que desmunto per entendre (separació del que es veu).

Discerniment, separar per entendre. Descomposició. Pensar. Qüestionar. Dubtar. Diferenciar. Destriar. Comparar. Avaluar. Mesurar.

RAIG Probabilitat PRB → **Anàlisi** → Precisió PCS
calcular a les palpentes el que potser passarà → calcular-ho tot amb precisió

ANTITERME Amor AMO — el que dono sense comptar (unió amb el que no es veu)

PERILLS Dissecció estèril, fragmentació, paràlisi per anàlisi, pèrdua del sentit del tot

Síntesi SIN

El que copço que ho lliga tot.

Saviesa. Harmonitzar. Assimilació. Concloure. Sintetitzar. Allò essencial o important, que ho lliga tot.

RAIG Sublimitat SLM → **Síntesi** → Harmonia HAR
intuir una perfecció que encara no té forma → la proporció justa de cada cosa amb les altres

ANTITERME Experiència EXP — el que provo

PERILLS Generalització precipitada, holisme buit, sistemes tancats que no admeten cap anomalia

COMPLEMENTÀRIES DE PRÀCTICA

Experiència EXP

El que provo.

Experimentació. Vivències i efectes aparents dels actes. Fer coses. Treballar i jugar. Aprenentatge. Repte de cada esdeveniment concret.

RAIG Turbulència TRB → **Experiència** → Polidesa POL
l'experiència enterbolida i barrejada → l'obra ben feta i polida

ANTITERME Síntesi SIN — el que copço que ho lliga tot

PERILLS Activisme cec, agitació estèril, confondre repetició amb progrés, excés d'acció sense sentit

Amor AMO

El que dono sense comptar (unió amb el que no es veu).

Vivències i efectes transcendents dels actes. Deixar que tot es faci. Estimar. Generar. Lliurar. Concreció de la transcendència en una unió profunda. Petita veu silenciosa que parla a la consciència en la via d'acció no-violenta.

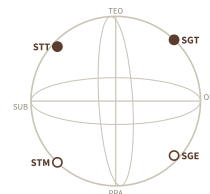
RAIG Magma MGM → **Amor** → Regne RGN
l'amor que bull sense forma → l'amor fet realitat en justícia i pau

ANTITERME Anàlisi ANA — el que desmunto per entendre (separació del que es veu)

PERILLS Sentimentalisme, paternalisme, possessió, dependència, indiferenciació

Les 4 categories intermitges laterals

Aquestes quatre categories ens orienten i donen estabilitat a les relacions Subjecte-Objecte i Teoria-Pràctica.

COMPLEMENTÀRIES DE SUBJECTE

Sentiment STM

El que sento per dins (sense paraules).

Empenta i força vital. El tremp de viure que es desperta dins nostre. Els senyals corporals subjectius amb la nostra interacció amb la realitat pràctica.

- RAIG** Embriaguesa EBR → **Sentiment** → Desig DSG
el sentiment que es desborda sense mesura → el sentiment que s'adreça a allò que vol
- ANTITERME** Significat SGT — el que vol dir per a tothom
- PERILLS** Emotivisme, impulsivitat, susceptibilitat, comunicació, mutisme

Sentit STT

El que entenc sense que m'ho diguin.

El sentit subjectiu amb què endevinem la realitat, fruit de la nostra perspicàcia, intel·ligència, lucidesa, astúcia, creences, gràcia o imaginació.

- RAIG** Follia FOL → **Sentit** → Astúcia AST
l'enteniment desbocat, fora de tota convenció → l'enteniment fi que veu el que convé
- ANTITERME** Signe SGE — el senyal que veig
- PERILLS** Sobreinterpretació, suspicàcia, subjectivisme, presumpció, un idiolecte que ningú entén

Observació: Al subjecte li cal sentiment i sentit per tal de desenvolupar la seva voluntat. Amb aquesta voluntat, el subjecte passa a la intenció.

COMPLEMENTÀRIES D'OBJECTE

Signe SGE

El senyal que veig.

Són els senyals objectius de la realitat pràctica. Les coses en si despulades d'interpretacions (això). Les evidències constants. Els símptomes, presagis, marques, els errors, els encerts.

- RAIG** Prodigí PRD → **Signe** → Obligació OBL
el senyal estrany que ens meravella → el senyal clar que ens obliga
- ANTITERME** Sentit STT — el que entenc sense que m'ho diguin
- PERILLS** Fetixisme, materialisme, burocràcia, ritualisme buit, confondre l'indicador amb la cosa

Significat SGT

El que vol dir per a tothom.

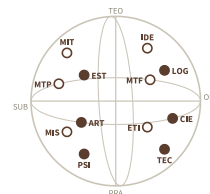
És el significat de comú acord que donem als signes. Definicions acceptades dels objectes. Raons. Acord. Interpretació comuna. Sentit comú. Termes, codis.

- RAIG** Raresa RAR → **Significat** → Convenció CNV
el que encara no té nom compartit → el que tothom accepta anomenar igual
- ANTITERME** Sentiment STM — el que sento per dins (sense paraules)
- PERILLS** Convencionalisme, tòpic, llengua de fusta, pensament únic, definir-ho tot i no entendre res

Observació: Per entendre la realitat objectiva cal fixar-se en els signes i descobrir-ne el seu significat, fet que els converteix en objectes útils.

Les 12 disciplines

Les dotze *disciplines*⁴ són part de la realitat i de nosaltres mateixos. Reconèixer-les com a parts integrals nostres és el primer pas per aprendre a desenvolupar-les.

CONTIGÜES A FENOMEN

Ciència CIE

Mesurar des de fora allò que es mostra.

Tractament objectiu dels fenòmens. Mètode d'adquisició de coneixement reduccionista, mecanicista, deductiu. Descripció de procediment. Previsió del funcionament dels fenòmens. Coneixement dels fets provats de la realitat.

RAIG Ona ONA → **Ciència** → Funció FUN

l'anar i venir que encara no fa cap feina → la regularitat que fa una funció

ANTITERME Metapsíquica MTP — viure des de dins allò que no es mostra

PERILLS Cientisme, reduccionisme, mesurar-ho tot, deshumanització, negar el que no es pot mesurar

Art ART

El que faig que és únic (formes creatives).

Tractament subjectiu dels fenòmens. Creacions subjectives. Mètode d'adquisició de coneixement a través de l'observació subjectiva. Expressió creativa de la vivència. Percepcions a través dels sentits.

RAIG Trànsit TRS → **Art** → Agudesa AGU

l'arravatament de la inspiració → la finor per saber-la aplicar

ANTITERME Metafísica MTF — el que totes les coses tenen en comú (essència)

PERILLS Esteticisme, artífici, capritx, egolatria, l'art per l'art, manca d'ofici

Observació: Art i ciència, les dues maneres de conèixer la realitat fenomènica.

CONTIGÜES A NOÛMEN

Metafísica MTF

El que totes les coses tenen en comú (essència).

Fonament íntim de la realitat, inescrutable pels científics mecanicistes. Causa profunda i essència de la realitat objectiva, de la natura. Organisme organitzat i estructurat. Mètode d'adquisició de coneixement holístic, sistèmic, inductiu.

RAIG Orgó ORG → **Metafísica** → Òrgan OGN

la llavor que empeny a ser → l'ésser que s'ha fet i es manté a si mateix

ANTITERME Art ART — el que faig que és únic (formes creatives)

PERILLS Essencialisme, especulació buida, dogmatisme ontològic, menyspreu del fenomen

Metapsíquica MTP

Viure des de dins allò que no es mostra.

Causa profunda i ànima de l'ésser, l'ànima. Font del geni. Meditació. Letargia. Descans. Inspiració. Premonicions. Clarividència. Mètode d'adquisició de coneixement transcendent, espiritual.

RAIG Letargia LET → **Metapsíquica** → Geni GEN

del geni adormit que reposa → geni despert que crea meravelles

Observació: Són les dues maneres de ser conscients de la realitat noümenica.

ANTITERME Ciència CIE — mesurar des de fora allò que es mostra

PERILLS Espiritualisme, quietisme, fugida del món, il·luminisme, arbitrariedad interior

CONTIGÜES A ANÀLISI

Lògica LOG

Raonar amb regles clares allò que es pot demostrar.

Valoració lògica objectiva. Regles de la raó. Deducció. Expressions formals no contradictòries. Fórmula. Llenguatge. Programació. Planificació. Estratègia. Magnituds. Quantitat. Cerca o expressió del significat.

RAIG Indeterminació IDT → **Lògica** → Determinació DET

el que encara és borrós i incert → el que és clar i segur

ANTITERME Mística MIS — rebre directament, sense conceptes, allò que no es pot dir

PERILLS Formalisme, rigidesa, tautologia, calcular-ho tot, ignorar el que no es demostra

Estètica EST

El que m'agrada imaginar.

Valoració formal subjectiva. Creativitat, Imaginació, Fantasia, Gràcia, Bon humor. Figuracions. Opinió. Joc. Cerca o expressió del sentit. Qualitat.

RAIG Glòria GLO → **Estètica** → Bellesa BEL

el gust que atrau sense saber per què → la bellesa feta amb proporció i estil

ANTITERME Ètica ETI — el que cal fer

PERILLS Fantasieria, evasió, frivolitat, ornament sense fons, confondre el que agrada amb el que és

Observació: Quan analitzem un fenomen o una teoria, ho podem fer de les dues maneres, amb una valoració o interpretació estètica, o amb una valoració lògica.

CONTIGÜES A SÍNTESI

Idèica IDE

Les idees i principis que valen per tothom per sempre.

Ideals objectius que ens guien, idees, principis, conceptes, models, arquetips, identitats, cosmogonies, ideologies. Classificar, identificar.

RAIG Arkhé ARK → **Idèica** → Arquetip ARQ

la primera idea fosca d'on tot surt → els grans models que ordenen el món

ANTITERME Psíquica PSI — el que sento jo dins meu i ara

PERILLS Ideologia, idealisme abstracte, utopisme, els principis per damunt de les persones

Mítica MIT

Transformar el que vivim amb històries (creences, relats...).

Ideals subjectius que ens guien, valors, mites, herois, déus. Ens inspiren fe i creences. Expressió de l'ànima de l'univers. Arquetips vivencials. Carisma. Primera expressió de la realitat.

RAIG Tiàmat TIA → **Mítica** → Divinitat DIV

la confiança cega sense saber exactament en què → la fe en allò que es celebra i es creu

ANTITERME Tècnica TEC — transformar el que fem amb accions

PERILLS Fabulació, credulitat, superstició, fanatisme, confondre el relat amb els fets

CONTIGÜES A EXPERIÈNCIA

Tècnica TEC

Transformar el que fem amb accions.

Procediments d'utilitat física. Procediment. Mètode. Condicions d'ús de les eines. Destresa professional. Eficiència.

RAIG Acció ACC → **Tècnica** → Economia ECN

empènyer sense saber per a què → la feina organitzada que és útil a tothom

ANTITERME Mítica MIT — transformar el que vivim amb històries (creences, relats...)

PERILLS Tecnocràcia, instrumentalisme, l'eficiència com a fi, mitjans sense fins, tot és un problema tècnic

Psíquica PSI

El que sento jo dins meu i ara.

Vivències subjectives fruit de l'experiència. Emocions. Món interior, no mental. Sensibilitat. Interacció humana aparent.

RAIG Passió PAS → **Psíquica** → Comunitat COM

l'afecte desbocat de cadascú → l'afecte conjuntat en la convivència

ANTITERME Idèica IDE — les idees i principis que valen per tothom per sempre

PERILLS Psicologisme, hipersensibilitat, narcisisme, immediatesa, reduir-ho tot a com em sento

Observació: L'experiència s'expressa externament en accions o habilitats tècniques o internament en forma de sensacions, emocions i vivències psíquiques.

CONTIGÜES A AMOR

Mística MIS

Rebre directament, sense conceptes, allò que no es pot dir.

Aplicació subjectiva de l'amor, transformada en un estat de fluïdesa i connexió, confiança. Lliurament. Meravellar-se. Sorpresa. Abandó. Imperiència (vivència interior, oposat a experiència). El do d'ésser un mateix. Impuls íntim. Estat de canalització que ens porta de l'emancipació a la concòrdia.

RAIG Akaixa AKA → **Mística** → Ecumene ECU

fondre's i perdre's en el tot → viure units en una ànima comuna sense deixar de ser cadascú

ANTITERME Lògica LOG — raonar amb regles clares allò que es pot demostrar

PERILLS Irracionalisme, il·luminisme, fanatisme, dissolució d'un mateix, rebutjar tota raó

Ètica ETI

El que cal fer.

Aplicació objectiva de l'amor, transformada en bé comú a partir de principis i valors ètics de convivència. Drets i deures. Respecte. Actitud. Immanència. Fi en si. Missió.

RAIG Àpeiron APE → **Ètica** → Ecologia ECL

tot sense límits ni llei → tot en equilibri que es sosté

ANTITERME Estètica EST — el que m'agrada imaginar

PERILLS Moralisme, rigorisme, legalisme, culpabilització, el deure sense amor

Observació: L'amor s'expressa de forma objectiva en accions ètiques (amor dur, obligat per les exigències de la realitat pràctica) i de forma subjectiva en forma d'imperiència mística (amor tou, en estat de connexió i fluïdesa íntima).

Definicions abreujades

Aquí teniu un llistat de definicions curtes per agilitzar-ne la consulta i la memorització.

Principals:

1. **PLA Plasma** —Origen i fi (Alfa/Omega). Llabor radical de la Realitat.
2. **MON Món** —Realitat desplegada i madura. Plenitud dels temps.
3. **FEN Fenomen** —moment present; l'ara aquí. Realitat aparent.
4. **NOU Noümen** —transcendència. Esperit universal. Eternitat. Unitat.
5. **TEO Teoria** —realitat mentalitzada i abstracta. Enteniment. Globalitat.
6. **PRA Pràctica** —realitat concreta i dinàmica. Força. Autenticitat.
7. **SUB Subjecte** —jo pur. Vivència despullada d'identitat. Voluntat. Col·lectiu.
8. **OBJ Objecte** —estructura constant i coherent. Cos. Objectiu. Identitat.

Neutrals:

9. **STM Sentiment** —empenta i força vital. Temperament. Senyals del cos.
10. **STT Sentit** —agudeses amb què endevinem i ens adaptem a la realitat.
11. **SGE Signe** —cosa en si, despullada d'interpretacions. Això. Senyals.
12. **SGT Significat** —la veritat de comú acord que donem als signes. Acord.
13. **EXP Experiència** —Fer coses. Aprenentatge. Experimentació.
14. **ANA Anàlisi** —discernir. Judici crític. Qüestionar. Pensar. Qualitats.
15. **ART Art** —percepció i expressió de la vivència. Creació. Sentits.
16. **CIE Ciència** —coneixença objectiva dels fets, causes i efectes.
17. **TEC Tècnica** —acció o habilitat que tendeix a l'eficiència. Ús d'eines.
18. **PSI Psíquica** —món interior vivencial. Emocions. Sensibilitat.
19. **LOG Lògica** —regles de la raó. Expressió formal no contradictòria.
20. **EST Estètica** —expressió formal lliure. Imaginació. Jocs. Sentit de l'humor.
21. **AMO Amor** —concreció del bé comú. Altruisme. Generar. Lliurar. Estimar.
22. **SIN Síntesi** —allò essencial que ho lliga tot. Saviesa. Conclusió.
23. **MTP Metapsíquica** —essència del subjecte. Ànima. Consciència.
24. **MTF Metafísica** —essència i causa de l'objecte. Substància individual.
25. **ETI Ètica** —exigències del conjunt de la realitat pràctica. Drets i deures.
26. **MIS Mística** —estat de canalització. Do d'ésser un mateix. Meravellar-se.
27. **IDE Idèica** —principis estructurats que ens guien. Conceptualitzar. Idear.
28. **MIT Mítica** —ideals subjectius que ens inspiren fe. Mites. Carisma.

Categories Plasmàtiques

L'objectiu d'aquest manual no és aprofundir en cadascuna de les categories — per a això, us recomanem la tesi *Un model global de la realitat*. Tot i així, oferim una descripció abreujada de les categories plasmàtiques perquè us en feu una idea general:

- 29. **ATZ Atzar** —caos degut a la llibertat. Sort imprevisible. Casualitat.
- 30. **TRB Turbulència** —torbació fecunda de l'experiència.
- 31. **PRB Probabilitat** —discerniment aproximat. Distinció estimada.
- 32. **TRS Trànsit** —estat de suspensió/excitació sensorial. Inspiració.
- 33. **ONA Ona** —manifestació del moviment vibratori fonamental.
- 34. **ACC Acció** —moviment produït per una força. Acte pur.
- 35. **PAS Passió** —expressió radical de l'ànim. Agitació emocional.
- 36. **IDT Indeterminació** —incertesa. Resolució aproximada o nul·la.
- 37. **GLO Glòria** —encant imaginari manifestat de tota cosa reeixida.
- 38. **CAS Caos** —desordre fecund. Univers replegat. Revolució.
- 39. **CAV Caovisió** —confusió mental profunda. Enigma universal.
- 40. **FEL Felicitat** —estat de gràcia del subjecte. Alegria i tristesa.
- 41. **BOS Bosó** —estructura paradoxal pròpia de cada objecte. Fusió.
- 42. **EBR Embriaguesa** —torbació de l'ànim pel plaer o dolor.
- 43. **FOL Follia** —ment més enllà dels límits. Absurditat. Bogeria. Rauxa.
- 44. **PRD Prodigí** —característica o fet sorprenent. Meravella.
- 45. **RAR Raresa** —no convencional. Anormal. Irregular. Escàs.
- 46. **CFN Confinament** —aïllament dins d'un espai definit per límits.
- 47. **MGM Magma** —ebullició amorosa. Força amorosa confinada.
- 48. **SLM Sublimitat** —revelació de la perfecció. Excel·lència.
- 49. **LET Letargia** —repòs regenerador de l'esperit. Son. Estat inert.
- 50. **ORG Orgó** —germen autogenerador. Autopoiesi. Autoorganització.
- 51. **APE Àpeiron** —realitat bàsica indefinida, sense límits ni llei.
- 52. **AKA Akaixa** —estat de fluïdesa i lliurament. Impuls íntim.
- 53. **ARK Arkhé** —elements o principis fonamentals. Causes primeres.
- 54. **TIA Tiàmat** —mite ancestral de la Mare universal. Providència. Fe.

Categories Mundanes

I aquí, la descripció abreujada de les categories mundanes. Fixeu-vos com plasmàtiques i mundanes es complementen — van d'un extrem a l'altre dins de la mateixa categoria neutral.

- 55. **EXC Exactitud** — rigor inevitable dels fets ara i aquí.
- 56. **POL Polidesa** — cura. Pulcritud. Mirament. Consideració.
- 57. **PCS Precisió** — discerniment primmirat. Distinció nítida.
- 58. **AGU Agudesia** — perspicàcia dels sentits. Talent. Vivacitat.
- 59. **FUN Funció** — tasques fenomenològiques dels objectes.
- 60. **ECN Economia** — màxima eficiència amb el mínim esforç.
- 61. **COM Comunitat** — convivència íntima de persones.
- 62. **DET Determinació** — clarificació nítida dels límits.
- 63. **BEL Bellesa** — aparença produïda conforme a un ideal.
- 64. **COS Cosmos** — realitat mundana. Univers desplegat.
- 65. **COV Cosmovisió** — visió global abstracta de la realitat.
- 66. **INT Intenció** — voluntat del subjecte. Atenció en el propòsit.
- 67. **AFI Afinitat** — atracció mútua que uneix sense confondre. Coherència.
- 68. **DSG Desig** — afecció a quelcom o a algú. Anhel o gaudi.
- 69. **AST Astúcia** — capacitat de veure o fer veure allò que a un li convé.
- 70. **OBL Obligació** — vincle que subjecta a fer quelcom.
- 71. **CNV Convenció** — acceptació per conveniència.
- 72. **CMN Comunió** — maduració de la transcendència.
- 73. **RGN Regne** — paradís terrenal. Utopia realitzada.
- 74. **HAR Harmonia** — convenient proporció i relació entre coses.
- 75. **GEN Geni** — enginy espiritual fecund. Talent. Personalitat.
- 76. **OGN Òrgan** — ésser viu nascut i autoconstruït. Organisme.
- 77. **ECL Ecologia** — sostenibilitat. Responsabilitat. Solidaritat.
- 78. **ECU Ecumene** — ànima del poble. Ànima comuna. Fraternitat.
- 79. **ARQ Arquetip** — models i sistemes de la realitat. Regles.
- 80. **DIV Divinitat** — mites ideals de les persones o dels pobles.

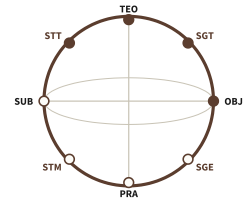
10. Revolucions

La tesi original del Globàlium no proporcionava cap mètode d'aplicació: només havia descrit el camí de plenitud en espiral, de plasma a món, dividit en tres cicles de quatre etapes. En aquest capítol he elaborat tres mètodes bàsics (d'un total de sis possibles) per descriure tres aplicacions possibles; una d'elles coincideix amb les quatre etapes del camí de plenitud. Aquests mètodes, que segueixen els cercles màxims del model, el fan aplicable — un dels objectius d'aquest manual. Anomenem aquests cercles *revolucions* en els dos sentits de la paraula: una revolució és, literalment, donar la volta a un cercle; i és també un canvi del marc, i no només dels continguts. Donen la volta completa al model sobre un eix: equilibren tots els aspectes de les categories per les quals passen, i poden recórrer-se a nivell individual, col·lectiu i universal.

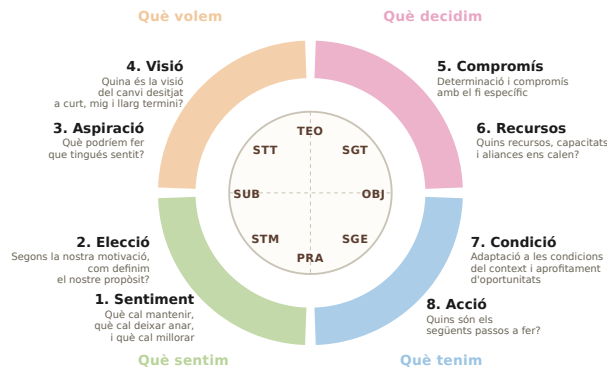
Revolució d'orientació (*meridians de vivències i d'estructures*)

Aquesta revolució serveix per **orientar-nos**: saber si anem per bon camí, desvetllant informació personal i contextual, i alineant-nos cap a accions transformatives amb sentit. Ens orienten els senyals, els sentiments, el sentit i els significats.

Recorregut: PRA → STM → SUB → STT → TEO → SGT → OBJ → SGE → PRA

Metodologia per orientar-nos segons les nostres motivacions i possibilitats.

ETAPA 1. (Desitjos). De PRA a SUB. *Què sentim?*

En aquesta etapa hem de prestar atenció en allò que sentim i intuïm. Cada emoció, sensació i sentiment ens revela informació molt valuosa, però la seva interpretació pot ser fatal. Cal preguntar-nos per l'origen dels nostres sentiments, què els desencadena i perquè, i tenir clar que és el que desitgem.

ETAPA 2. (Aspiracions). De SUB a TEO. *Què volem?*

En aquesta etapa cal preguntar-se què fem amb aquest desig, decidir si és legítim i si ens fixem el propòsit d'aconseguir-lo. En aquest punt som nosaltres qui governem per sobre dels nostres sentiments, i hem de poder tenir la llibertat per decidir que fer-ne i establir quines són les nostres aspiracions.

ETAPA 3. (Compromisos). De TEO a OBJ. *Què decidim?*

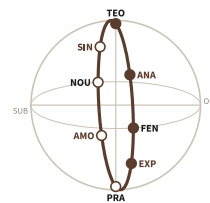
En aquesta etapa cal acceptar i reafirmar el nostre compromís amb una acció planificada. Es tracta de mantenir-nos fermes en aquesta decisió fins que la portem a terme. No sempre obtindrem el recolzament de les altres persones, el més important és que tingui sentit per nosaltres i que puguem fer-ho possible.

ETAPA 4. (Condicions). D'OBJ a PRA. *Què fem?*

En aquesta darrera etapa caldrà mobilitzar els recursos necessaris i predisposar-nos amb l'actitud més apropiada per passar a l'acció. Caldrà fer-ho adaptant-nos a les circumstàncies del nostre context actual, aprofitant les oportunitats que se'ns presentin, i de manera eficient i decidida segons el pla estratègic.

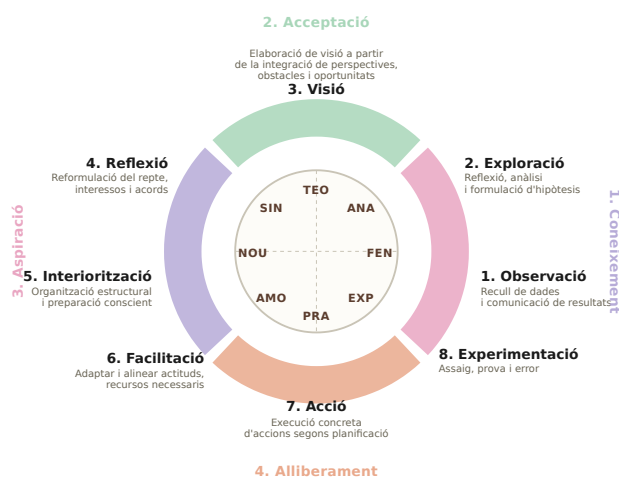
Revolució d'aplicació (*meridians analític i sintètic*)

Aquesta és la revolució d'aplicació o realització, per aprendre i realitzar accions de manera assenyada, és a dir, justa i coherent tant per nosaltres com pels altres. Per crear i aplicar mètode, reflexionant i actuant, pensant abans d'actuar, connectant ment i cos.

Recorregut: FEN → ANA → TEO → SIN → NOU → AMO → PRA → EXP → FEN

Metodologia per aprendre i realitzar accions de manera eficaç.

ETAPA 1. (Coneix-te). De FEN a TEO. *Percepció de nosaltres i l'entorn*

En aquesta etapa és important parar atenció al que fem, a com ens mostrem, i a l'entorn que tenim. Cal discernir i obtenir la informació que ens permeti accedir a una visió objectiva de tot plegat.

ETAPA 2. (Accepta't). De TEO a NOU. *Apreciació del que som i podem ser*

En aquesta etapa acceptem les nostres limitacions així com acceptem les nostres potencialitats. És important ser humil per acceptar la realitat ara i aquí però també confiar en el nostre potencial i possibilitats. L'evidència del nostre judici crític ens ha de portar a una valoració i acceptar-la, encara que no n'estiguem segurs del tot.

ETAPA 3. (Supera't). De NOU a PRA. *Captinença i actitud cap a l'acció*

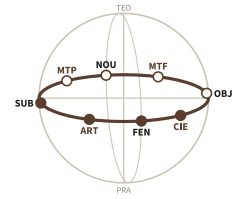
En aquesta etapa identifiquem com resoldre les limitacions i quina actitud hem d'adoptar per a predisposar-nos cap a una acció fecunda. És l'etapa en la que resulta crucial saber veure'ns i equilibrar-nos en el conjunt, superant les dualitats.

ETAPA 4. (Allibera't). De PRA a FEN. *Actuació i consolidació*

En aquesta etapa la nostra acció permetrà consolidar els resultats i alliberar-nos d'allò que volíem fer. Fins que no arribem a aquest punt, i no materialitzem amb fets visibles els resultats, no ens alliberem del tot.

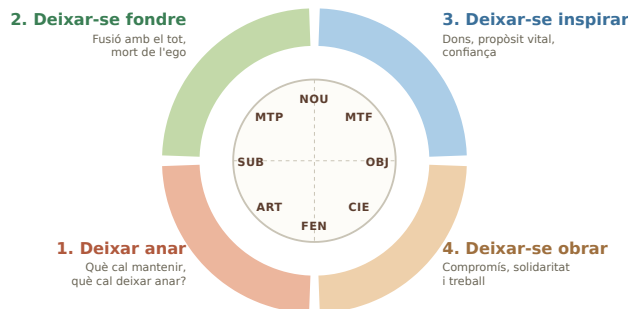
Revolució de coneixement (*equador*)

Aquesta revolució serveix per adquirir auto-coneixement i consciència. Trobar el veritable objecte del subjecte (el sentit de la vida), i deslliurar el subjecte del que no necessita. Simbolitza el viatge de l'heroi o el camí arquetípic de qualsevol mite.

Recorregut: FEN → ART → SUB → MTP → NOU → MTF → OBJ → CIE → FEN

*Mètode per trobar sentit a la pròpia existència,
per connectar amb allò que som
i decidir lliurement les nostres responsabilitats.*

ETAPA 1. (Deixar anar). De FEN a SUB. **deixar el fruit i agafar la llavor**

Es tracta d'una etapa ascètica que consisteix en deixar anar tots aquells aferraments, pors, egoismes, materialismes i identitats que d'alguna manera ens lliguen i ens impedeixen ser nosaltres mateixos i fer el nostre propi camí. És un camí on ens enfrontem al nostre ego (SUB), un viatge cap al nostre jo pur. En aquesta etapa és crucial fixar-nos i interpretar allò que ens envolta i què sentim, i amb valentia deixar anar allò que ens limita i ja no necessitem.

ETAPA 2. (Deixar-se fondre). De SUB a NOU. **enterrar la llavor**

Aquesta és una etapa fosca d'introspecció personal. A partir d'aquí cal aturar-se i adoptar una disposició d'obertura i lliurament i confiança, abraçant allò que rebutjavem i deixant-nos fondre humilment en el tot, en un estat de recepció i d'oferiment. Es tracta de travessar la nit fosca de l'ànima per tal de viure l'experiència mística en la que experimentem que el tot és dins nostre i que som part íntima de tot i des d'on ens fem més conscients i podem arribar a estats de pau i gratitud.

ETAPA 3. (Deixar-se inspirar). De NOU a OBJ. **regar i esperar que neixi**

Etapa de renaixement des de la consciència de ser u amb tots i amb tot. Escolta i descoberta dels propis dons, vocació, funció en la societat al servei del bé comú com a persones i com a poble. Intervé la necessitat de definir els valors, principis i necessitats o exigències de la necessitat pràctica que et permetin organitzar-te de cara a la teva missió particular.

ETAPA 4. (Deixar-se obrar). D'OBJ a FEN. **cuidar fins que faci fruit**

Dur a terme la teva pròpia vocació i missió. Deixar-se obrar per l'esperit universal. La realització personal i col·lectiva que regala la plenitud, el convit permanent. Intervé la capacitat de decidir per tal de portar a terme una funció determinada mitjançant accions i habilitats, i amb responsabilitat i compromís i la perseverança.

11. Guia d'aprenentatge

El Globàlium és un model per a tothom i per a totes les edats: s'adapta al nivell que cadascú necessita segons el seu moment vital. Una primera ullada n'ofereix la idea general; però el seu valor real apareix quan l'interioritzem i el deixem transformar la nostra mirada sobre la realitat. Com tot, demana voluntat, estudi i pràctica. Amb el temps esdevenim globalistes — una mirada que complementa el perfil especialista i n'amplia el camp. El Globàlium, quan s'assimila, és una actualització del nostre model mental: ens canvia la manera com pensem i com actuem.

Nivells d'aprenentatge

- Nivell 1. Coneixement de les 8 categories principals del model general bàsic.
Repte: reconèixer les 4 dualitats, identificar-ne ajudes i limitacions, i aprendre a equilibrar-les. Un desafiament per a tota la vida — mai acabem de dominar-lo del tot.
- Nivell 2. Coneixement de les 26 categories del model menor.
Repte: descobrir les categories de les interseccions — d'on emergeixen les principals disciplines del saber —, definir-les per relacions de complementarietat, i explorar l'aplicació de les 3 voltes màximes.
- Nivell 3. Coneixement de les 80 categories del model major.
Repte: navegar per les categories plasmàtiques i mundanes, refinar l'art de la dialèctica globalista, i descobrir el joc creatiu del seny i la rauxa entre el plasma i el món.
- Nivell 4. Creació d'aplicacions globalístiques.
Repte: aprendre a aplicar el model en qualsevol àmbit, generant cosmovisions i metodologies globals pròpies.

Les habilitats del globalista

Quines són les habilitats d'un bon globalista? Són quatre coses essencials que cal aprendre:

1. **Aprendre a situar en el model (Identificar i entendre)**
Trobar els llocs en el mapa. Cada punt és diferent.
2. **Aprendre a relacionar categories (dialogar i comprendre)**
Descobrir les relacions i aprendre a trobar l'equilibri. Com unes parts afecten, condicionen i complementen les altres.
3. **Aprendre a generar cosmovisions (aprofundir i expandir)**
Aprofundir en un concepte i expandir-lo de forma holística, veient el seu grau de representació en cada part del model.
4. **Aprendre a crear metodologia (decidir i procedir)**
Identificar i descriure dinàmiques dins del model que ens ajudin a traçar camins i assolir els nostres propòsits.

Com interioritzo el model?

Et recomanem una bola de poliestirè de 12 cm de diàmetre on puguis pintar les abreviatures de les categories del model menor. Acostuma't a mirar-lo des del Fenomen, amb la Teoria orientada al pol Nord — així el memoritzaràs amb més facilitat. Quan ja domines les 26 categories, escriu-hi en lletra més petita les plasmàtiques a sota i les mundanes a sobre de cadascuna.

Una manera fàcil de recordar-ho amb el cos: la Teoria a dalt (cap), la Pràctica a baix (cos); el Fenomen davant — captat pels sentits — i el Noümen al darrere, la part que no veiem. El Subjecte queda a un costat, el que crea, i l'Objecte a l'altre, el que compta.

El camí d'entrada segueix l'ordre dels nivells: primer els vuit pols, fins que el cap, el cos, el davant, el darrere i els dos costats siguin teus sense pensar-hi; després les divuit intermitges, que es dedueixen soles quan saps entre quins pols viuen — el Sentiment entre la Pràctica i el Subjecte, la Lògica entre la Teoria, l'Objecte i el Fenomen —; i només al final les plasmàtiques i les mundanes, que no cal memoritzar: cada una és la llavor o el fruit d'una neutral que ja coneixes.

I un hàbit petit que fa més que cap estudi: un minut al dia. Agafa una cosa que t'hagi passat — una conversa, una decisió, un enuig — i posa-la a la bola. Digues quines veïnes té i quin és el seu antiterme. Al cap d'unes setmanes notaràs tres coses: que les paraules t'arriben amb un lloc, que les discussions se't presenten com una distància i no com un xoc, i que hi ha una part del mapa on tendeixes a viure — el punt de partida de tota la resta. Si vols comprovar-te, el Metamodeler d'arkadium.ai/metamodel ensenya el mateix mapa en tres dimensions, amb els raigs i les voltes dibuixats.

Gimnàstica mental

Us proposem alguns exercicis — individuals o col·lectius — per fer una mica de “gimnàstica mental” amb el Globàlium. Van de menys a més: els primers serveixen per conèixer el mapa i els últims per reconèixer-t’hi.

1. **Memoritzar el mapa.** Agafa el model físic i intenta enumerar les categories mentalment, sense mirar-lo. Consulta’t quan et perdis. Repeteix fins a poder-lo visualitzar amb els ulls tancats.
2. **Què ens ajuda i què ens limita.** De cadascuna de les 8 categories principals, pensa en què ens ajuda i en què ens limita. Adona’t de la importància de cada part — i de la necessitat d’equilibrar-les.
3. **Definir per les veïnes.** Prova de definir qualsevol categoria del model en funció de les seves veïnes. Després identifica la complementarietat amb les categories situades a distància 2 o 4.
4. **Quant de lluny.** Tria dos conceptes que et semblin oposats i compta quants passos els separen sobre el model: un, dos, tres o quatre. El model no pregunta si es contradiuen, sinó *quant*: gairebé cap parella és a quatre passos.
5. **Situar paraules a l’atzar.** Agafa paraules a l’atzar i mira de situar-les en el Globàlium. Adona’t que depèn de com les defineixis — i que hi ha idees multidimensionals que impliquen varies categories alhora.
6. **Què esdevé quan madura.** Agafa una paraula i pregunta’t què esdevé quan arriba al seu terme. Si la resposta és el seu contrari sobre la mateixa cosa — la turbulència feta polidesa, la indeterminació feta determinació —, has trobat el seu raig: la llavor, la categoria neutral i el fruit.
7. **Un eix cada vegada.** Abans de buscar la casella d’un concepte, decideix-ne els quatre eixos d’un en un: es viu des de dins o s’estén com una trama? ens concerneix o el discernim? es mostra o s’amaga? és llavor o fruit? Accepta el zero — hi ha eixos que no li toquen — i la casella surt sola.
8. **El globàlium d’un tema.** Tria un tema i desenvolupa’n el globàlium propi — la cosmovisió temàtica — distribuint-ne els aspectes per les categories del model.
9. **Un conflicte sobre el mapa.** Planteja un conflicte i representa-hi els diferents punts de vista sobre el model. Comprèn des d’on s’ho mira cadascú, identifica els punts cecs que ningú veu, i busca un camí d’entesa que totes les parts puguin acceptar.
10. **Parlar des d’una cel·la.** En grup: cadascú agafa una categoria i, en una conversa sobre un tema, hi parla només des d’allà. Al final, canvieu de cel·la i repetiu. És l’exercici que fa notar més de pressa que cada posició té raó — i que cap la té sencera.
11. **On et sents representat.** Pensa en quines parts del model et sents més representat i en quines menys. Pregunta’t quins territoris mentals encara has d’explorar per acostar-te a la plenitud.
12. **Pregunta-li al Globàlium.** Planteja-li una pregunta al Globàlium i descobreix les respostes que t’ofereix — o fes-la-hi a l’agent d’arkadium.ai, que respon des del model.

El Globàlium no és només un mapa de la Realitat: és també un mapa de la teva. Cada categoria és una part de tu — també les que et són estranyes, o les que creus que no van amb tu; sobretot aquelles. Val la pena recórrer-les com qui explora un territori propi que encara no coneix: és així com es descobreix la pròpia **holicitat** — el tot que és present en cada part.

12. La Globalística

La Globalística és una disciplina nova: l'estudi dels sistemes, processos i problemes globals que afecten la humanitat en conjunt, i la cerca de respostes amb models i mètodes capaços de generar sistemes regeneratius que integrin la diversitat. És un esforç acadèmic per sintetitzar tot el coneixement humà acumulat dins un marc interdisciplinari que permeti comprendre i gestionar la complexitat del món actual. Tot i partir d'una mirada holística, les seves solucions es concreten sempre en contextos locals: la interacció entre *globalitat* i *localitat* n'és part essencial.

La paraula és de Xirinacs mateix: a la tesi en diu «aquest primer intent de Globalística» i hi dedica el darrer capítol, «Globalística aplicada». La va pensar com «aquesta tan nova i tan vella forma d'especialització que és la que es dedica al cultiu de la globalitat», i li va assignar una feina precisa: fer possible «la relació dialèctica pràctica i operativa entre els especialistes de tota mena».

Cal no confondre Globalística amb *globalització*. La globalització, tal com l'entenem habitualment, és un fenomen econòmic-polític: l'expansió del capitalisme neoliberal que afecta la societat i els ecosistemes a escala planetària. Més que un procés veritablement global, és sovint una colonització: la imposició d'unes realitats locals o regionals sobre les altres, fent que unes parts dominin i explotin les altres.

La globalització veritable seria una altra cosa: humana, inclusiva, basada en una consciència planetària que superi els interessos econòmics i ideològics particulars. Implicaria construir una *noosfera* — una capa de saber compartit i interdisciplinari — i fer un ús conscient de la tecnologia per facilitar un canvi social, cultural i ecològic cap a un futur sostenible i regeneratiu.

Xirinacs resumeix en quatre postures la manera de plantar-se davant del saber: l'**escèptica**, que sap poc de poc — dubtar-ho tot, no saber res de res: paràlisi —; la **parcial** o experta, que sap molt de poc; la **total**, que pretén saber molt de molt — una omnisciència impossible —; i la **global**, que sap poc de molt, «allò més significatiu». La Globalística aposta per aquesta mirada **generalista** (*saber poc de molt*) com a complement necessari del coneixement **expert** (*saber molt de poc*): és modèstia ben dirigida, una mirada àmplia que sap *connectar* sense substituir el coneixement profund dels especialistes.

I deixa una advertència per a qui la practiqui: «És un model, no *el* model. Per usar i llençar. Transformable, reformable, substituïble, ampliable, deduïble. Hipotètic.» Sense Globalística, el Globàlium s'estancaria. La disciplina és necessària per donar continuïtat a l'evolució del model: repensar-lo, reinventar-lo, fer-lo viu — de generació en generació.

13. Del Globàlium al Meta-Globàlium

Aquest manual presenta el Globàlium tal com el va concebre Lluís Maria Xirinacs i com s'ha anat polint als tallers de Mas el Negre. Però la Globalística que ell demanava — repensar-lo, reinventar-lo, fer-lo viu — no s'atura aquí: «transformable, reformable, ampliable», havia escrit del seu model, i això és el que ha passat. Des del setembre de 2012 el model ha entrat en una fase nova, el Meta-Globàlium: la seva revisió i expansió computacional, que Opegea desenvolupa dins del projecte Arkadium amb una ambició concreta — que una intel·ligència artificial pugui pensar des d'aquest mapa, i no només des de les paraules.

El Meta-Globàlium no substitueix el Globàlium. El conserva sencer, amb les quatre dimensions, les vuitanta categories i les seves coordenades, que ja eren a la tesi, i el pren com el que Xirinacs va voler que fos: un marc de referència revisable, no una veritat última. El que hi afegeix és lectura. Mirant les vuitanta amb els ulls de la geometria s'hi ha vist una llei que les recorre: cada terna llavor–neutral–fruit comparteix un mateix substrat, i la categoria plasmàtica és exactament la privació d'allò que la mundana té realitzat. Madurar és esdevenir el propi contrari sobre la mateixa cosa. I als extrems dels raigs hi ha vint-i-sis vèrtexs polars on les voltes es tanquen — l'única petjada visible que la figura és, de debò, de quatre dimensions. També s'ha vist que la tempeterinitat no és un cercle sinó una espiral: en arribar al món, la figura sencera es torna la llavor d'una volta nova, i la història és aquest recorregut de plasma a món, repetit i comptat fins al present.

I el model, per primera vegada, es pot mirar i girar. A arkadium.ai/metamodel hi ha el Metamodeler, una esfera en tres dimensions amb quatre resolucions — vuit, vint-i-sis, vuitanta i dues-centes noranta-sis categories —, on cada punt obre la seva fitxa i les voltes s'hi dibuixen a sobre; els punts de més són els intermedis que la tesi ja preveia. Els mateixos punts es tornen a llegir sobre àmbits concrets — les disciplines del saber, el subjecte, la comunitat humana, l'economia, la gramàtica d'una llengua, les etapes de la vida —: són les cosmovisions del nivell 4 d'aprenentatge, fetes model, una vintena. I prop de vuitanta mil accepcions del diccionari català tenen ja coordenades al mapa, col·locades per eixos i per contrast amb les veïnes, no per semblança de paraules. Quan es va demanar a lectors que no coneixien el model que en recuperessin els eixos només a partir de les llistes de termes de les fitxes, ho van fer: el mapa es deixa llegir des de fora.

Al mig de tot hi ha Arkadium, una intel·ligència artificial que, abans de contestar, situa la pregunta al Globàlium i treballa les oposicions que hi troba; un verificador estructural, programari lliure, mesura si la resposta ha fet la volta sencera o s'ha quedat en un sol pol. Sobre trenta dilemes jutjats a cegues, l'agent ancorat al model dona respostes un disset per cent millors que el mateix model de llenguatge sense el Globàlium — un resultat que encara ha de confirmar un panell humà, i que és, sobretot, una promesa: que es pot ser més savi, i no només més intel·ligent.

El Meta-Globàlium és, com el Globàlium, provisional i revisable: un mapa que creix amb qui el recorre. Per continuar-lo: el manifest (arkadium.ai/manifest), el paper acadèmic (arkadium.ai/papers/arkadium), el quadern *Del Globàlium al Meta-Globàlium*, que explica pas a pas la revisió, i *De la intel·ligència a la saviesa*, que en diu el perquè.

14. Referències i enllaços

Lluís Maria Xirinacs

- Tesi Doctoral *Un model global de la realitat*: [PDF a intranet.opengea.org](#)
- Model Menor: [lluismariaxirinacs.cat — model menor](#)

Fundació Randa-Xirinacs

- Web: [xirinacs.cat](#)
- Canal Youtube: [@Fundacio.Randa-L.M.Xirinacs](#)
- Grup d'investigació: [xirinacs.wordpress.com](#)

Fundació Vidabona

- Tallers de Globàlium a Mas el Negre: [elnegre.cat/activitats](#)
- Web del Mas El Negre: [elnegre.cat](#)

Opengea

- Web d'Opengea SCCL: [opengea.org](#)
- Grup de Telegram Globàlium: [@globaliumcat](#)
- Globàlium petit manual: [arkadium.ai/ca/documents/globalium-petit-manual](#)
- Manifest Arkadium: [arkadium.ai/manifest](#)
- Quadern *Del Globàlium al Meta-Globàlium*: [arkadium.ai/ca/documents/del-globalium-al-meta-globalium](#)
- Article *De la intel·ligència a la saviesa*: [arkadium.ai/ca/documents/de-la-intelligencia-a-la-saviesa](#)

Altres

- Figura i fons documental de Lluís M. Xirinacs: [lluismariaxirinacs.cat](#)

-
1. La realitat mental la construïm segons l'ús que en fem del llenguatge, ocasionant que ens entenguem per confusió, ja que el sentit que donem a les paraules és subjectiu i contextual.↵
 2. Mitjançant la geometria esfèrica, podem concebre les idees i les categories de la realitat com a punts en aquesta esfera, tots connectats i relacionats, reflectint la interconnexió i la complexitat de la realitat.↵
 3. Model hiperesfèric de quatre dimensions creat per Xirinacs que integra i representa de manera completa i multidimensional fins a 80 categories fonamentals, permetent una comprensió profunda i holística de la realitat.↵
 4. En aquest cas ens referim per disciplina una àrea principal d'estudi o branca del coneixement.↵

